

B.A. Semester - 2 (CBCS) Examination**March/April- 2019 (Old Course)****SANSKRIT P4 PANCHTANTRA-MITRABHED (ELECTIVE 1)****Time: 2:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧(અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો. (૦૮)
- (૧) અસ્તિ કસ્મિશ્ચિત્પ્રદેશે મહાન્નપગ્રોદ્યપાડ્યઃ। તત્ર વાયસદમ્યતો પ્રતિવસતઃ સ્મઃ। અથ તયોઃ પ્રસવકાલે વૃક્ષવિવરાન્નિષ્કમ્ય કૃષ્ણસયૈઃ સદૈવ તદપત્યાનિ ભક્ષયતિ। તતસ્તૌ નિવેંદાદન્યવૃક્ષમૂલનિવાસિંન પ્રિયસુહદં શૃગાલં ગત્વોચતુઃ - 'ભદ્ર', કિમૈવંવિધે સજ્ઞાત આવયોઃ કર્તવ્યં ભવતિ। એવં તીવદ્ર દુષ્ટાત્મા કૃષ્ણસયૌ વૃક્ષવિવરાન્નિર્ગત્યાવયોર્બાલકાન્ ભક્ષયતિ। તત્કથ્યતાં તદ્રક્ષાર્થં કશ્ચિદ્વપાપઃ।
- (૨) કસ્મિશ્ચિદ્ધને માસુરકો નામ સિંહઃ પ્રતિવસતિ સ્મ। અથાસૌ વીર્યાતિરેકાન્નિત્યમેવાનેકાન્મૃગશશકાદી નયાપાદપત્રોપરરામ્। અથાન્યેઘુસ્તદ્વનજાઃ સર્વે સારડગવરાહમહિપશશકાડયો મિલિત્વા તમ્યુયેત્ય પ્રોચુઃ- સ્વામિન્ કિમનેને સકલમૃગવધેન નિત્યમેવ, યતસ્તવૈકેનાપિ મૃગેણ તૃપ્તિર્ભવતિ તલ્લિપતામસ્માભિઃ સહ સમયધર્મઃ। અથ પ્રભૃતિ તવાત્રોપવિષ્ટસ્ય જાતિઋમેણ પ્રતિડિનમેકો મૃગા ભક્ષણાર્થં સમેષ્યતિ। એવં કૃતે તવ તાવત્પ્રાણપાત્રા ક્રમેશં વિનાપિ ભવિષ્યતિ, અસ્માકં ચ પુનઃ સર્વોચ્છેડન ન સ્પાત્।
- (૩) કસ્મિશ્ચિદ્વનાડશે મહોત્કટો નામ સિંહઃ પ્રતિવસતિ સ્મ। તસ્ય ચાનુચરા અન્યે દ્વીપિવાયસગોમાયવઃ સન્તિ। અથ કડાચિદિતસ્તતો ભ્રમદ્વિઃ સાર્થભ્રષ્ટઃ ઋથનકો નામોષ્ટ્રો દૃષ્ટઃ। અથ સિંહ આહ - અહો, અપૂર્વમિદં સત્ત્વમ। તજ્ઞાયતાં કિમેતદારણ્યકં ગ્રામ્યં વા ઇતિ। તચ્છુત્વા વાયસ આહ - ભોઃ સ્વામિન્, ગ્રામ્યોડ્યમુષ્ટ્રનામા જીવવિશષ્ટસ્તવભોજ્યઃ। તદ્વ્યોપાધતામ્। સિંહ આહ - નાહં ગૃહમાગતં હન્મિ।
- પ્રશ્ન-૧(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભે સહિત સમજાવો. (૦૬)
- (૧) સ્વજનોડપિ દ્રરિદ્રાણાં સર્વદા દુર્જનાયતે।
- (૨) કૃત્યં ન કુરુતે વેગાન્ન સ સન્તાપમાપ્રુયાત્।
- (૩) કાર્યં સંસિદ્ધિમભ્યતે યથા બુદ્ધયા પ્રસાધિતમ્।
- (૪) સુતપ્તમપિ પાનીયં પુનર્ગચ્છતિ શીતલામ્।
- પ્રશ્ન-૨ ભારતીય કથાસાહિત્યમાં પંડિત વિષ્ણુશર્માના પ્રદાનનું મૂલ્યાંકન કરો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૨ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.
- પ્રશ્ન-૩ પંચતંત્રનો સંક્ષિપ્ત પરિચય આપો. પંચતંત્રકારની શૈલી વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૩ પંડિત વિષ્ણુશર્માનું જીવન વિષયક માહિતી આપો.
- પ્રશ્ન-૪ પંચતંત્રકારની શૈલી વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. અથવા (૧૪)
- પ્રશ્ન-૪ પ્રાચીન ભારતીય સાહિત્યમાં પ્રાણીકથાની ઉપાદેયતા જણાવો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- (૧) દ્વન્તિલ ગોરમ્મયોઃ કથા।
- (૨) સિંહ - શશક કથા।
- (૩) પંચતંત્રનો રચનાકાળ
- (૪) પંચતંત્રનું શીર્ષક
